

بررسی عوامل موثر در شوری آب زیرزمینی به منظور ارائه مدل منطقه ای در سواحل مازندران

• وحید غلامی، دانشجوی دکتری آبخیزداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران (نویسنده مسئول)
• محمد جعفری، استاد دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران
تاریخ دریافت: بهمن ماه ۱۳۸۵ تاریخ پذیرش: تیر ماه ۱۳۸۸
تلفن تماس نویسنده مسئول: ۰۹۱۱۲۱۵۳۵۱۰
Email: gholami.vahid@gmail.com

چکیده

تامین منابع آبی با کیفیت مناسب از مهم ترین نیازهای انسان امروزی می باشد. متأسفانه علاوه بر مسئله کمیت آب در دسترس، آلودگی منابع آبی و کیفیت آنها از مسائل محدود کننده در بحث تامین آب می باشد. تحقیق حاضر در (سواحل مازندران) برای بررسی و تعیین عوامل موثر در شوری آب زیر زمینی و ارائه مدلی برای برآورد میزان شوری آب زیرزمینی صورت گرفته است. بدین منظور اطلاعات مربوط به آزمایشات کیفی آب و عوامل موثر در شوری آب زیرزمینی از قبیل میزان بارش و تبخیر، عمق آب زیرزمینی، میزان نفوذپذیری خاک، شوری آب های سطحی، توپوگرافی منطقه و فاصله از دریا تهیه شدند. در مرحله بعد برای ارائه مدل روش رگرسیون چند متغییره با بکارگیری نرم افزار SPSS با در نظر گرفتن هدایت الکتریکی به عنوان معیاری برای بررسی شوری آب به عنوان متغیر وابسته و عوامل موثر در این پدیده به عنوان متغیرهای مستقل بکار گرفته شد. دو مدل یکی خطی و دیگری غیر خطی برای برآورد میزان شوری آب زیر زمینی در سواحل جنوبی دریای خزر ارائه شد و سپس با بکارگیری این مدل ها در مناطقی که از آمارهای آنها برای ارائه مدل استفاده نشده بود، کارایی مدل ها مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت. مطابق نتایج حاصله نوع تشکیلات آبخوان، شوری آب های سطحی و فاصله از دریا از مهم ترین عوامل موثر در شوری آب های زیر زمینی می باشند. در نهایت نقشه شوری متوسط آب زیر زمینی سواحل شرقی دریای خزر (استان مازندران) با بکارگیری مدل غیرخطی در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی تهیه شد.

کلمات کلیدی: مدل، شوری، آب زیرزمینی، رگرسیون چند متغیره، سواحل خزر

Investigation about factors of ground water salinity in modeling of ground water salinity on the coasts of Mazandaran Province

By: V. Gholami, PhD Student of watershed Management, Azad University, Science and Research Campus (Corresponding Author; Tel: +989113153510) and M. Jafari, Professor of Tehran University, College of Natural Resources.

Nowadays, water resources provision with proper quality is one of the important needs. Additionally available water quantity, water resources pollution and water quality are problems about water provision. This research has been done to investigate the factors of ground water salinity and to present a model for estimating groundwater salinity on the Caspian southern coasts. So, these data were provided: water qualitative experimentations in this area, annual precipitation and evaporation, groundwater depth, surface water salinity, aquifer transmissivity, topography and distance from Caspian Sea. Then, Multivariate Regression method was used by using SPSS software. In this stage, groundwater EC has been entered qua a variable for water salinity or dependent variable and ground water salinity factors have been entered qua independent variables. A linear model and a non-linear model were presented. Then, resultant models efficiency were considered by using these models in the areas that (east of Mazandaran province) their data were not used to present resultant models. Finally, groundwater EC average map was provided by using the presented non-linear model and Geographic Information System in the east of Mazandaran province.

Keywords: Salinity, Model, Ground water, Multivariate Regression, Caspian coasts.

مقدمه

امروزه با پیشرفت صنایع و افزایش جمعیت بشر و عدم رعایت استانداردهای زیست محیطی، خطرات زیادی از لحاظ آلودگی منابع آبی وجود دارد. اما متأسفانه بیشتر کمیت منابع آب مورد مطالعه قرار گرفته و مطالعات کیفی آب فراموش شده است. وجود آب در صورتی مفید است که بتوان بدون صرف هزینه زیاد آن را مورد استفاده قرار داد (۸)، لذا مطالعات کیفی آب شامل مطالعه آلودگی آب های سطحی و زیر زمینی حائز اهمیت می باشند (۶). در کشور هند سلامت ۲/۳ میلیون نفر بدلیل استفاده از آب های زیر زمینی با کیفیت نامطلوب به خطر افتاده است (۱۶)، اما در مورد ایران آمار دقیقی در دست نمی باشد. این مسئله بیانگر اهمیت مطالعات کیفی آب، مانند عوامل موثر در شوری آب و اتخاذ تدابیری برای جلوگیری از آن می باشد. در شمال ایران در سواحل جنوبی خزر، بالا بودن سطح سفره های آب زیر زمینی و تبخیر آب در آبنندان ها و نیزارها افزایش شوری آب های سطحی و زبرزمینی را منجر شده است که رشد درختچه های گز در اطراف آنها (شکل ۲) دلیلی بر شوری آب و خاک در این مکان ها می باشد (۷). علاوه بر شوری آب های سطحی، توپوگرافی منطقه نیز بدلیل اهمیت آن در میزان تبخیر از سطح آب های زیر زمینی، در میزان شوری آب های زیر زمینی تاثیر گذار می باشند (۱۰). بنابراین عوامل موثر در شوری آب زیر زمینی شامل: عمق آب زیر زمینی، میزان بارش و تبخیر در سطح منطقه، شوری آب های سطحی، خاک شناسی و نفوذپذیری خاک ها، توپوگرافی و فاصله از دریا می باشند (۱۰، ۱۷). Mixo-Xian و همکاران (۱۴)، یک مدل ریاضی برای انتقال مواد محلول در محیط های متخلخل ارائه نمودند. Heaney و همکاران (۱۳)، به بررسی راهکارهایی برای مدیریت و کاهش شوری در حوزه های آبخیز

پرداختند. در زمینه ارائه مدل برای شوری آب های زیر زمینی Srisuk و دیگری (۱۵) و Hall و همکاران (۱۲)، در تایلند مطالعاتی انجام داده و مدل هایی برای مدیریت شوری و پیش بینی خطر شوری ارائه نمودند. تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر در شوری آب های زیر زمینی به منظور ارائه یک مدل برای برآورد شوری آب زیر زمینی در سواحل جنوبی خزر (استان مازندران) صورت گرفته است.

مواد و روش ها

استان مازندران در شمال ایران واقع شده است. این استان از طرف شمال به دریای خزر و از طرف جنوب به ارتفاعات البرز و از غرب و شرق به ترتیب به استان های گیلان و گلستان ختم می شود. منطقه مورد مطالعه در سیستم تصویر UTM(zone ۳۹) در محدود طول شرقی ۴۷۰۹۴۳ تا ۷۶۷۸۱۵ و عرض شمالی ۴۰۸۴۰۱۲ تا ۴۰۷۴۲۲۴ واقع شده است. موقعیت منطقه مورد مطالعه در شکل ۱ ارائه گردیده است. میزان متوسط بارش در این منطقه بین ۱۲۰۰ میلیمتر در غرب تا ۶۰۰ میلی متر در شرق متغیر می باشد. تغییرات شیب و ارتفاع در سواحل جنوبی خزر اندک بوده و عمدتاً مناطق مسطح دشتی را شامل می شود. در این تحقیق ابتدا اطلاعات و آمار سازمان تحقیقات منابع آب ایران (تماب) طی یک دور ۳۰ ساله (۱۳۸۰-۱۳۵۰)، شامل آزمایشات کیفی آب های زیر زمینی و سطحی، نوع تشیکلات زمین شناسی و میزان نفوذپذیری آن ها، عمق متوسط سفره های آب زیر زمینی و آمار بارش و تبخیر ایستگاه های هواشناسی استان مازندران (سازمان هواشناسی) تهیه شدند. آمار ۴۵ ایستگاه باران سنجی، ۳۳ ایستگاه هیدرومتری و همچنین ۱۲ ایستگاه تبخیر سنجی موجود در سطح منطقه گرد آوری شد. ۲۸ مکان در سواحل خزر از غرب استان

بکار گرفته شد. از میان عوامل بکار گرفته شده به دلیل عدم وجود رابطه معنی دار بین بارش، تبخیر و عمق آب زیر زمینی با شوری آب زیر زمینی، این عوامل وارد مدل غیر خطی ارائه شده نشدند. میزان همبستگی هر یک از عوامل با هدایت الکتریکی یا شوری آب زیر زمینی در جدول ۱ ارائه شده است. نتایج حاصل از بکارگیری روش رگرسیون چند متغیره به منظور ارائه مدل، بصورت مدل خطی زیر ارائه می شود:

$$\log EC_{GW} = 1.018 \log EC_{SW} - 0.339 \log T \quad (1) \\ + 0.21 \log D_s + 0.403$$

که در این معادله EC_{GW} هدایت الکتریکی متوسط آب زیر زمینی (میکروموس بر سانتی متر)، EC_{SW} هدایت الکتریکی متوسط آب سطحی، T قابلیت انتقال متوسط تشکیلات آبخوان بر حسب متر مربع بر روز و D_s فاصله مکان از دریای خزر به متر می باشد. مدل مذکور به منظور ارزیابی صحت آن در مناطقی با مشخصات جدول ۴ بکار گرفته شد و مقادیر پیش بینی شده توسط مدل و مقادیر حاصل از آزمایشات کیفی سازمان تحقیقات منابع آب در جدول ۴ ارائه و مقایسه شده اند. اما همان طور که ذکر شد کاربرد این مدل خطی محدود می باشد، زیرا هدایت الکتریکی متوسط آب سطحی برای اکثر مکان ها تعیین نشده است. از طرفی با حذف این عامل از مدل، مدل خطی حاصله معنی دار نخواهد بود. بنابراین تجزیه رگرسیونی برای ارائه یک مدل غیر خطی صورت گرفت و نتیجه آن بصورت معادله زیر ارائه شده است ($R^2=0.501$):

$$\log EC = 45.212 (LogT)^{-6} - 3.61 \frac{1}{LogDs} + 3.789 \quad (2)$$

پارامترهای این مدل مشابه مدل خطی می باشند. کارایی این مدل نیز در مکان هایی که سازمان تحقیقات منابع آب دارای چاه مطالعاتی می باشد از طریق مقایسه مقادیر برآورد شده توسط مدل با مقادیر ثبت شده از طریق آزمایشات کیفی آب، مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت (شکل ۳). این مدل برای برآورد مقادیر متوسط شوری آب زیر زمینی به دو پارامتر قابلیت انتقال تشکیلات آبخوان و فاصله از دریا نیاز دارد که برای تمامی سطح استان مازندران اطلاعات آنها موجود می باشد. مدل غیر خطی ارائه شده در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی برای تهیه نقشه شوری آب زیر زمینی شرق مازندران اجرا و نتیجه آن در شکل ۴ ارائه شده است. مطابق گزارشات تماب حداکثر EC متوسط آب زیر زمینی در این منطقه ۶۴۰۰ میکروموس بر سانتی متر می باشد. بنابراین دامنه تغییرات شوری ارائه شده توسط مدل غیر خطی در این منطقه قابل قبول می باشد.

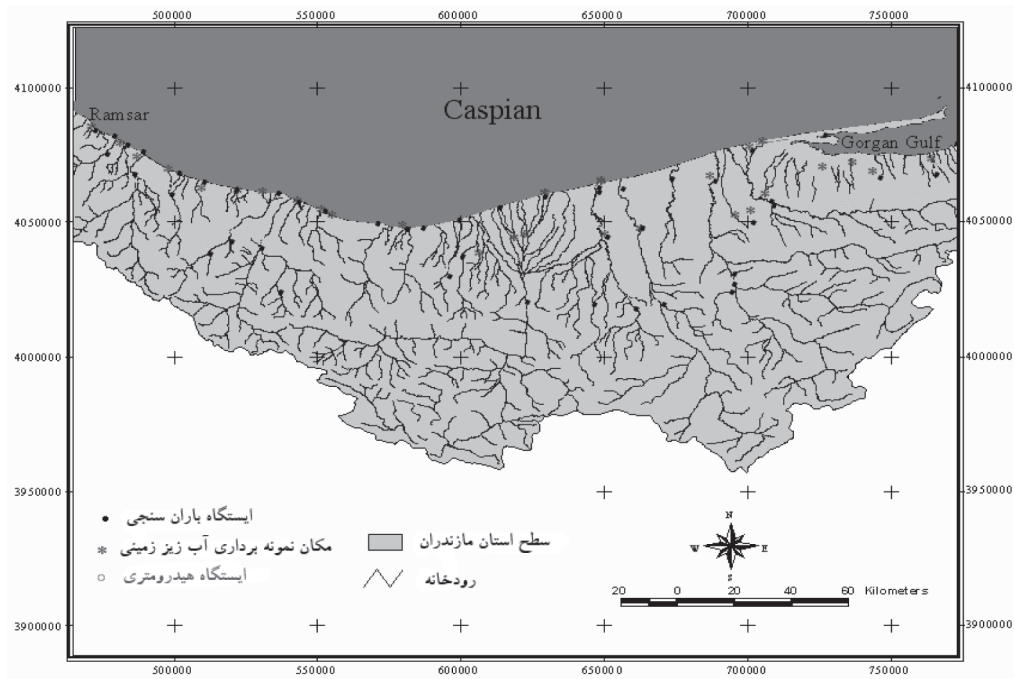
بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل های آماری حاکی از آن می باشند که شوری آب های سطحی دارای بیشترین تاثیر در میزان شوری آب های زیر زمینی می باشند (جدول ۱). پس از این عامل تاثیر نوع تشکیلات آبخوان و قابلیت انتقال آنها در شوری آب زیر زمینی حائز اهمیت می باشد که

تا شرق استان با پراکنش یکنواخت طوری در نظر گرفته شده اند که علاوه بر وجود چاه مطالعاتی سازمان تحقیقات منابع آب، حداقل فاصله ممکن به ایستگاه های باران سنجی، تبخیر سنجی و هیدرومتری (کیفیت آب سطحی) را دارا باشند. موقعیت مکان های نمونه برداری در شکل ۱ مشاهده می شود. روش رگرسیون چند متغیره برای ارائه مدل منطقه ای به منظور برآورد شوری متوسط آب زیر زمینی بکار گرفته شد. برای عامل شوری از هدایت الکتریکی (EC) متوسط آب و از عامل قابلیت انتقال^۲ متوسط (هدایت آبی) تشکیلات زمین شناسی برای کمی نمودن عامل نوع تشکیلات آبخوان استفاده شد. جمع آوری مقادیر عوامل عمق متوسط سفره آب زیر زمینی، متوسط بارش و تبخیر سالانه، هدایت الکتریکی متوسط آب سطحی، قابلیت انتقال متوسط تشکیلات آبخوان و فاصله از دریا بر اساس اطلاعات سازمانهای تحقیقات منابع آب، هواشناسی و نقشه برداری کشور صورت گرفت. تعداد آزمایشات کیفی آب در طول دوره سی ساله در ۲۸ نمونه متفاوت بوده اما بطور متوسط ۱۰۰ نمونه در طی دوره سی ساله استفاده شد (حداکثر ۳۰۰ نمونه برای EC آب سطحی در یک ایستگاه). همچنین دلیل عدم وجود تغییرات محسوس در توپوگرافی سواحل خزر از این عامل صرف نظر شد. تجزیه و تحلیل های آماری با بکارگیری نرم افزار SPSS به روش گام به گام (Stepwise) صورت گرفت. هدایت الکتریکی متوسط آب زیر زمینی به عنوان متغیره وابسته و عوامل موثر در آن بعنوان متغیره های مستقل در نظر گرفته شدند. در مرحله بعد صحت و کارایی مدل ارائه شده در مناطقی از سواحل جنوبی استان مازندران که از آمار و اطلاعات آن برای ارائه مدل استفاده نشده بود مورد ارزیابی قرار گرفت و مقادیر پیش بینی شده که شامل مقدار متوسط EC برای آن مکان بوده با مقادیر متوسط گزارش شده توسط سازمان تحقیقات منابع آب ایران مقایسه شدند. اما در مدل خطی ارائه شد (رابطه ۱) نیاز به مقادیر متوسط EC آب سطحی می باشد که چنین آماری فقط در محدوده ایستگاه های هیدرومتری در دسترس می باشد و از طرفی با حذف این عامل مدل خطی حاصله معنی دار نمی باشد. بنابراین یک مدل غیر خطی رابطه ۲ بر اساس دو عامل قابلیت انتقال تشکیلات آبخوان و فاصله از دریا برای برآورد شوری متوسط آب زیر زمینی ارائه شد جدول ۳ و کارایی این مدل خطی در مکان های که سازمان تحقیقات منابع آب دارای چاه مطالعاتی (آزمایشات کیفی آب) می باشد مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج این ارزیابی در شکل شماره ۳ ارائه شده است. در نهایت این مدل در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی (Arcview-GIS) برای تعیین مقادیر متوسط شوری آب زیر زمینی در شرق مازندران، که خطر شوری در این منطقه حائز اهمیت می باشد بکار گرفته شد. بدین منظور با همپوشانی لایه های رستری یا شبکه ای زمین مرجع حاوی رقوم مقادیر متوسط قابلیت انتقال تشکیلات آبخوان (نقشه های تماب) و لایه رستری یا شبکه ای حاوی رقوم فاصله از دریا، مدل غیر خطی اجرا شد و نتیجه آن یک لایه رستری حاوی رقوم هدایت الکتریکی متوسط آب زیر زمینی می باشد که در شکل ۴ ارائه شده است.

نتایج

همان طوری که ذکر شد ۲۸ نمونه در مکان های مختلف سواحل مازندران برای ارائه مدلی به منظور برآورد شوری متوسط آب زیر زمینی

شکل ۱- موقعیت منطقه مورد مطالعه، نمونه‌ها، ایستگاه‌های باران‌سنجی، ایستگاه‌های هیدرومتری (در پاره‌ای مکان‌ها چند ایستگاه در یک مکان مستقر می‌باشند).

شکل ۲- رشد درختچه‌گز و تغییرات در پوشش گیاهی در سواحل جنوبی خزر در اثر افزایش شوری آب‌های سطحی و زیرزمینی (نواحی مرکزی منطقه مورد مطالعه، ۱۳۸۵).

جدول ۱- همبستگی بین هدایت الکتریکی آب زیر زمینی و عوامل موثر در آن.

شوری آب سطحی	تبخیر سالانه	فاصله از دریا	قابلیت انتقال تشکیلات	عمق آب زیر زمینی	بارش سالانه	شوری آب سطحی
۰/۵۷۳	۰/۲۴۷	۰/۲۶۱	-۰/۵۲۶	-۰/۲۸۹	-۰/۰۲۴	ضریب همبستگی با شوری آب زیر زمینی

جدول ۲- نتایج حاصل از اجرای مدل خطی با روش رگرسیون چند متغیره ($R^2 = 0/56$).

سطح معنی داری	F	میانگین خطا	درجه آزادی	مجموع مربعات خطا	مدل
<0/01	۱۰/۴۵	۰/۵۰۸۴	۳	۱/۵۲۵	باقیمانده خطای مدل
		۱/۰۴۸۶	۲۴	۱/۱۶۸	
		۰/۲۶۱	۲۷	۲/۶۹۳	

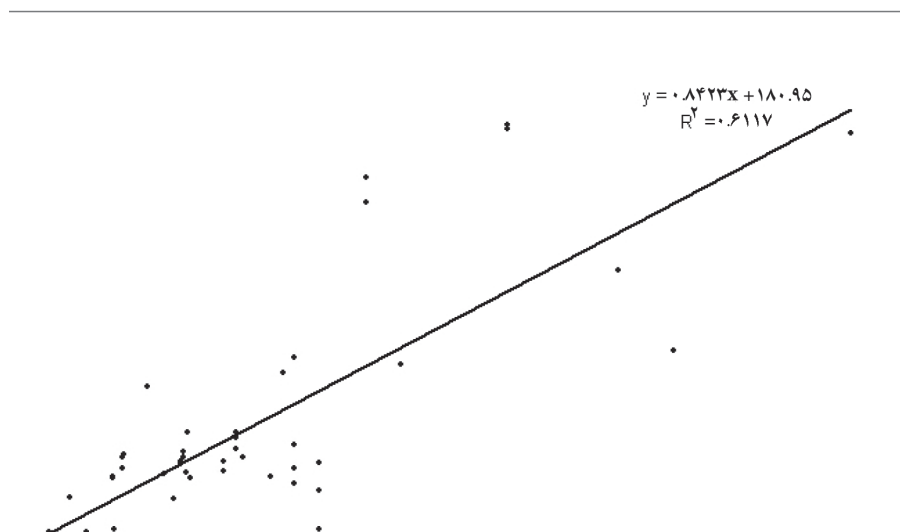
جدول ۳- نتایج حاصل از اجرای مدل غیر خطی با روش رگرسیون چند متغیره ($R^2 = 0/501$).

سطح معنی داری	F	میانگین خطا	درجه آزادی	مجموع مربعات خطا	مدل
<0/01	۱۲/۵۲۷	۰/۶۷	۲	۲	باقیمانده خطای مدل
		۰/۰۵۳۸	۲۵	۱/۳۴۵	
		۰/۲۶۱	۲۷	۲/۶۹۳	

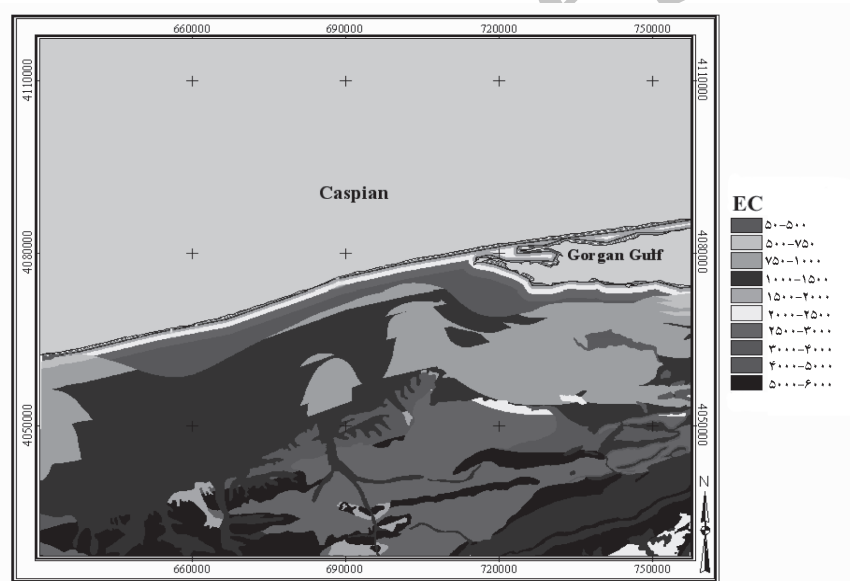
جدول ۳- نتایج حاصل از اجرای مدل غیر خطی با روش رگرسیون چند متغیره ($R^2 = 0/501$).

X	Y	EC_{S_w}	T	Ls	EC_{G_w} برآورد شده	EC_{G_w} مشاهده شده
نمونه برداری	نمونه برداری					
۶۴۲۸۰۰	۴۰۶۲۴۵۰	۷۹۲/۲	۱۰۰	۶۵۸	۱۸۵۲/۶	۱۸۵۰
۶۵۶۵۶۵	۴۰۶۱۰۹۹	۶۵۶/۰۲	۱۰۰	۴۸۳۰	۲۳۲۳	۲۳۰۰
۶۹۲۹۵۰	۴۰۵۸۷۶۰	۳۷۰/۱۸	۱۰۰	۱۷۷۹۲	۱۷۰۹/۶	۱۸۰۰
۶۸۸۱۰۰	۴۰۷۴۵۰۰	۷۷۰/۱۸	۱۰۰	۱۴۵۷	۲۱۲۷	۲۷۶۸
۵۲۱۰۰۰	۴۰۵۹۸۰۰	۳۸۶	۵۰۰	۲۸۱۵	۷۰۰	۴۵۰
۶۲۶۲۵۰	۴۰۴۸۵۵۰	۷۴۵/۸	۲۰۰۰	۱۰۵۸۴	۲۴۶۸	۹۶۰
۶۲۸۳۵۰	۴۰۵۱۳۰۰	۷۴۵/۸	۱۵۰۰	۸۲۴۲	۱۱۸۳	۱۴۰۰
۶۵۷۵۰۰	۴۰۵۶۸۰۰	۶۵۶	۱۰۰۰	۹۱۶۶	۱۲۱۷	۱۳۰۰

(منبع مقادیر واقعی EC : تماب، تعداد نمونه ها بدلیل فقدان آمار کیفی آب سطحی محدود می باشد).

شکل ۳- ارزیابی کارایی مدل غیر خطی برای برآورد هدایت الکتریکی (EC) متوسط آب زیر زمینی بر حسب میکروموس بر سانتی متر (ارزیابی کارایی مدل از طریق مقایسه مقادیر واقعی EC با مقادیر برآوردی مدل).

شکل ۴- نقشه هدایت الکتریکی (EC) متوسط آب زیر زمینی (میکروموس بر سانتی متر) سواحل شرقی مازندران، این نقشه از اجرای مدل غیر خطی در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی با یکارگیری دو لایه رستری زمین مرجع فاصله از دریا و مقادیر متوسط قابلیت انتقال تشکیلات آبخوان بدست آمد.

تاثیر گذار می باشد که متاسفانه ما آمار دقیقی از میزان بهره برداری در مکان های مطالعاتی در دسترس نداشته ایم. میزان بارش با میزان شوری دارای رابطه معکوس و همبستگی پائینی می باشد، چنانکه با توجه به آمار بارش و آزمایشات کیفی آب استان مازندران، با کاهش میزان بارش سالانه از ۱۳۰۰ میلیمتر در غرب تا ۶۰۰ میلی متر در شرق منطقه مورد مطالعه

مطابق نتایج حاصل از این تحقیق و تحقیقات گذشته (۱۰) شوری آب های سطحی، نوع تشکیلات آبخوان و قابلیت انتقال آنها از عوامل اصلی و تعیین کننده در میزان شوری آب زیرزمینی می باشند. مطابق مطالعه Coppola و همکاران (۲۰۰۵)، در یک آبخوان ساحلی علاوه بر خصوصیات زمین شناختی آبخوان و بارش، میزان بهره برداری از آب زیرزمینی در شوری آن

- ۲- آمار و اطلاعات ایستگاه های هواشناسی، سازمان هواشناسی کشور.
- ۳- آمار آزمایشات کیفی آب های سطحی استان مازندران، سازمان تحقیقات منابع آب ایران.
- ۴- آمار آزمایشات کیفی آب های زیرزمینی استان مازندران، سازمان تحقیقات منابع آب ایران.
- ۵- آمار عمق سفره های آب زیرزمینی استان مازندران، سازمان تحقیقات منابع آب ایران.
- ۶- علیزاده، ا. (۱۳۷۷). اصول هیدرولوژی کاربردی، انتشارات آستان قدس رضوی، ۶۲۲ ص.
- ۷- غلامی، و. بشر گنبد، م و مشکي، ع. (۱۳۸۴). بررسی اثرات رسوب گذاری رسوبات بالادست، در پائین دست حوزه آبخیز هراز، مجموعه مقالات سومین همایش ملی فرسایش و رسوب، ص ۹۲-۸۹.
- ۸- مهدوی، م. (۱۳۷۸). هیدرولوژی کاربردی، جلد دوم، انتشارات دانشگاه تهران، ۴۰۱ ص.
- ۹- نقشه های توپوگرافی ۱:۵۰۰۰۰ سازمان نقشه برداری کشور.
- 10- Brunner, P. and Kinzelbach. W. (2005). Grounwater Modeling in remote Chinese Basin- How can models be improved in areas where data are scarce? European Geosciences Union 2005.
- 11-Coppola, E. McLane, C. Poulton, M. Szidarovszky, F. and Magelky. R. (2005). Predicting conductance due to upconing using neural networks, Ground water 43(6):827-836pp.
- 12- Hall, N. Greiner, R and Yangvanit. S. (2001). Modeling Salinity management at from and catchment level in NSW and Thailand and Modsim 2001. Australian National University, Canberra.
- 13- Heaney, A. and Levantis. C. (2001). Salinity management in the northern Murray Darling Basin, Tamworth Regional Gutlook. 14P.
- 14- Mixo-Xian, Z. and Li-Ping. Z. (2004). Combinational Model of Solute transport in porous media, *Journal of Zhejiang University Science*, 966-969PP.
- 15- Srisuk, K. and Toth. J. (2000). Groun water salinity and Three-Demensional groundwater model at Ban Nong Khai Nun, Khon Kaen <Northeast Thailand, Conference on Technology and Development in northeast Thailand , 186-216PP.
- 16- Tushaur, S . Deb Roy. A. Qureshi, A and Wang. J. (2001). Sastaining Asia s Ground water Boom, An overview of issues and evidence. 34P.
- 17- Zhang, M. (2001). Information-Statistics evaluation on the effects of ground water buried depth to upper soil and groundwater salinity, China postdoctoral preceding science press, Beijing, China: 221-224PP.

افزایش شوری آب های زیر زمینی از غرب به طرف شرق مشاهده می شود، بطوری که در سواحل غربی استان مازندران میزان هدایت الکتریکی (EC) متوسط آب زیر زمینی زیر ۱۰۰۰ میکروموس بر سانتی متر بوده، اما در سواحل شرقی استان، اطراف خلیج گرگان مقدار ۶۴۰۰ میکروموس بر سانتیمتر نیز توسط سازمان تحقیقات منابع آب ایرن گزارش شده است. در مدل های ارائه شده پارامتر میزان بارش بدلیل همبستگی ضعیف و عدم وجود رابطه معنی دار با شوری آب زیر زمینی در مکان های نمونه برداری و تاثیر قابل ملاحظه پارامتر های شوری آب سطحی و نوع تشکیلات آبخوان وارد نشده است. همچنین بین میزان تبخیر با هدایت الکتریکی آب زیر زمینی همبستگی ضعیفی وجود دارد که شاید بدلیل عدم وجود ایستگاه های تبخیرسنجی متراکم و در نتیجه عدم وجود آمارهای دقیق در سطح منطقه مورد مطالعه باشد. در این منطقه چاه هایی در سواحل شنی با بافت درشت دانه در فاصله بسیار نزدیک به دریا و با عمق سفره زیر زمینی کمتر از ۲ متر حفر شده اند که دارای آبی با کیفیت مناسب بوده و مورد مصرف بومیان قرار می گیرند، اما در مناطقی با خاک رسی و ریزدانه و عمق سفره آب زیر زمینی بیش از ۵ متر و فاصله از دریا در حد چند کیلومتر، هدایت الکتریکی بیش از ۲۰۰۰ میکروموس بر سانتی متر مشاهده می شود. این شواهد بر تاثیر نوع خاک و تشکیلات آبخوان در شوری آب تاکید دارند. همچنین ارزیابی صحت مدلها حاکی از کارایی این مدل ها در برآورد مقادیر متوسط EC آب زیر زمینی می باشد. کاربرد مدل غیر خطی بدلیل وجود مقادیر کمی دو پارامتر آن برای همه مکان ها، بیشتر می باشد، اما این مدل غیرخطی در پیش بینی مقادیر خیلی بالا و خیلی پائین EC و مکانهای خیلی دور از دریا (ارتفاعات بالا) در مقایسه با مدل خطی، کارایی کمتری دارد. این مدلها برای طبقه آب های زیر زمینی از لحاظ کیفیت برای شرب و بخصوص پیش بینی مقادیر متوسط هدایت الکتریکی آب های زیر زمینی در ارتفاعات مازندران که فاقد چاه های مطالعاتی بوده، مناسب می باشد، زیرا تنها به دو عامل هدایت الکتریکی متوسط آب سطحی و متوسط قابلیت انتقال تشکیلات آبخوان نیاز می باشد.

تشکر و قدردانی

در پایان از زحمات و همکاری تمامی افراد و سازمان هایی که به نحوی ما را در این تحقیق یاری نموده اند، به خصوص سازمان تحقیقات منابع آب ایران و سازمان هواشناسی کشور تشکر و قدردانی نمائیم.

پاورقی‌ها

- 1-Electrical
- 2-Tran Smisivi
- 3-Ec Ground Water
- 4-Ec Surface Water
- 5-Distance from Sea

منابع مورد استفاده

- ۱- اطلاعات و نقشه های تشکیلات زمین شناسی و میزان نفوذپذیری استان مازندران، سازمان تحقیقات منابع آب ایران.

